

**FRAGMENTS DE LES OBRES
“ELS PARADISOS ARTIFICIALS” I
“DEL VI I DEL HAIXIX”**

de Charles Baudelaire
Traducció: Carles Castellanos
(EDHASA, Barcelona, 1990)

ELS PARADISOS ARTIFICIALS

(dedicatòria)

A J.G.F.

El seny ens diu que les coses de la terra existeixen ben poc, i que la vera realitat només es dona en els somnis. Per poder pair tant la felicitat natural com l'artificial cal, primer de tot, tenir el coratge d'empassar-se-la; i els qui mereixerien tal volta la felicitat són justament aquells a qui l'estat de benaurança, tal com el conceben els mortals, els ha fet sempre l'efecte d'un vomitiu.

A les ànimes inexpertes els semblarà extraordinari, i fins i tot impertinent, que un quadre de plaers artificials sigui dedicat a una dona, la font de més corrent dels plaers més naturals. Tanmateix, és evident que talment com el món natural penetra en l'espiritual, li serveix d'aliment i contribueix així a realitzar aquesta amalgama indefinible que anomenem la nostra individualitat, la dona és l'ésser que projecta més ombra o més llum en els nostres somnis. La dona és fatalment suggestiva; viu una altra vida que no és ben bé la seva; viu espiritualment en les imaginacions que obsedeix i que fecunda.

A més, no té pas gaire importància que sigui compresa la raó d'aquesta dedicatòria. És tal vegada necessari per acontentar l'autor que un llibre qualsevol sigui comprès, exceptuant per aquell o aquella per a qui ha estat compost? És indispensable que hagi estat escrit per a *algú*? Pel que a mi fa, em sento tan poc atret pel món viu que, a la manera d'aquelles dones sensibles i desvagades que envien per correu –diuen- les seves confidències a amics imaginaris, de bona gana només escriuria per als morts. Però no és pas a una morta que dedico aquest llibret; és a una persona que, bo i malalta, resta activa i viva en mi, i que gira ara totalment els seus esguards cap al Cel, el lloc de totes les transfiguracions. Car, ben igual que d'una droga temible, l'ésser humà gaudeix del privilegi de poder obtenir noves i subtils delectances fins i tot del dolor, de la catàstrofe i de la fatalitat.

Veuràs en aquest quadre un caminant consirós i solitari, immers en la maror de les multituds, com envia el seu cor i pensament a una Electra llunyana que adés eixugava el seu front amarat de suor i *que refrescava els seus llavis apergaminats per la febre*; i endevinaràs la gratitud d'un altre Orestes del qual has vigilat sovint els malsons, i de qui dissipaves amb mà lleugera i maternal els somnis més espantosos,

L'ANHEL D'INFINIT

Aquells que se saben observar ells mateixos i que serven el record de llurs impressions, i aquells altres que han sabut, com Hoffmann, construir el propi baròmetre espiritual, han hagut d'anotar, de vegades, en l'observatori de llur pensament, dies feliços i minuts deliciosos. Hi ha dies que l'home es desperta amb un geni jove i vigorós. Alliberades tot just les parpelles del son que les cloïa, el món exterior se li ofereix amb un relleu poderós, una nitidesa de contorns, una riquesa de colors admirables. El món moral obre les seves perspectives, plenes de noves clarors. L'home premiat amb aquesta benaurança, dissortadament rara i passatgera, se sent alhora més artista i més just, més noble en una paraula. Però el que és més singular en aquest estat excepcional de l'esperit i dels sentits, que puc anomenar paradisiac, si és que el comparo amb les feixugues tenebres de l'existència comuna i quotidiana, és que no ha estat creat per cap causa ben visible i fàcil de definir. És el resultat d'una bona higiene i d'un règim entenimentat? Aquesta és la primera explicació que ens apareix a la ment; però estem obligats a reconèixer que sovint aquesta meravella, aquesta mena de prodigi, es produeix com si fos l'efecte d'una força superior i invisible, exterior a l'home, després d'un període on aqueix ha abusat de les seves facultats físiques.

....
.....

Aquesta agudesesa de la pensa, aquest entusiasme dels sentits i l'esperit, deuen haver aparegut tostemps a l'home com el primer dels béns; és per això que, considerant tan sols el plaer immediat, ha cercat, sense neguitejar-se de violar les lleis de la seva constitució, en la ciència física, en la farmacèutica, en els licors més rústecs, en els perfums més subtils, sota tots els climes i en tots els temps, la manera de fugir, ni que fos per algunes hores, del seu habitacle de fang ...

UN ESPECTACLE DE MÀGIA

Quines sensacions es tenen? Què es veu? Coses meravelloses, oi que sí? Espectacles extraordinaris? És bonic de debò? I també terrible? I molt perillós? Aquestes són les qüestions ordinàries que adrecen els ignorants als adeptes, amb una curiositat no exempta de temor. És una mena de neguit infantil per saber, com la d'aquells qui no s'han mogut mai de la vora del foc i es troben al davant d'un home que torna de països llunyans i desconeguts. S'afiguren l'embriaguesa del haixix com un país prodigiós, com un gran teatre de màgia i de prestidigitació on tot és miraculós i imprevist. I això és un prejudici, una equivocació de cap a peus.

DEL VI I DEL HAIXIX

EL VI

Un home de molta fama que era alhora un bon talòs, que són coses que, pel que sembla, van molt juntes, tal com sens dubte tindrè el dolorós plaer de demostrar més d'un cop, ha gosat escriure, en un llibre sobre la bona taula compost des del punt de vista de la higiene i del plaer, a l'article referent al *Vi*, el següent: «El patriarca Noè és considerat l'inventor del vi; és un licor que s'obté del fruit de la vinya».

I què més? Doncs, res més; s'ha acabat. Ja podeu fullejar el volum, capgirar-lo, llegir-lo de l'inrevés, de cap per avall, d'esquerra a dreta i de dreta a esquerra, que no trobareu pas altra cosa sobre el vi a la *Fisiologia del gust*, del molt il·lustre i molt respectat Brillat-Savarin: «El patriarca Noè...» i «és un licor...».

M'imagino un habitant de la lluna o d'algun planeta llunyà que viatgés pel nostre món i que, fatigat de les llargues etapes del viatge, pretengués refrescar-se el paladar i escalfar-se l'estómac. Voldrà posar-se al corrent dels plaers i dels costums de la nostra terra. Ha sentit a parlar vagament d'uns licors deliciosos amb què els ciutadans d'aquesta esfera es procuren empena i alegria a voluntat. Per estar més segur de la seva elecció, l'habitant de la lluna obre l'oracle del gust, el cèlebre i infal·lible Brillat-Savarin, i hi troba, a l'article *Vi*, aquesta informació preciosa: «El patriarca Noè...» i «és un licor que s'obté...». Una cosa del tot digestiva. I molt explicativa. Havent llegit aquesta frase, és impossible de no tenir una idea clara i precisa de tots els vins, de llurs diferents qualitats, de llurs inconvenients, de llur poder damunt l'estómac i damunt el cervell. Ah, estimats amics, no llegíssi pas Brillat-Savarin! «Déu preserva els qui estima de les lectures inútils»; és la primera màxima d'un petit llibre de Lavater, un filòsof que ha estimat els homes més que tots els magistrats del món antic i modern. Cap pastís no ha estat mai batejat amb el nom de Lavater; però la memòria d'aquest home angèlic viurà encara entre els cristians quan ells, els bons burgesos, hauran oblidat el Brillat-Savarin, mena de brioix insípid, el més petit defecte del qual és de servir de pretext per a una xerrameca estúpida feta de màximes pedantesques extretes d'aquesta famosa obra mestra.

Si una nova edició d'aquesta falsa obra mestra gosa desafiar el sentit comú de la humanitat moderna, bevedors malenconiosos, bevedors joiosos, tots vosaltres que cerqueu en el vi el record o l'oblit i que, no trobant-lo mai prou plenament al vostre grat, ja no contempleu el cel si no és pel cul d'una ampolla, vosaltres, bevedors oblidats i desconeguts, en compraríeu un exemplar i donaríeu bé per mal, benifet per indiferència?